

ระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย

บงกช เวสารชกิตติ¹
นพ. ไกรสร อัมมวรรณ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความเครียดและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแบบสอบถามที่เป็นข้อมูลทั่วไปและแบบวัดความเครียดของคนไทย (TST) มีความเที่ยงตรงแบบอัลฟาของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกเป็นความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติ chi-square

ผลการศึกษาพบว่า

1. เจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเครียดเล็กน้อย ร้อยละ 65.31 รองลงมาอยู่ในระดับสุขภาพจิตปกติ ร้อยละ 27.55 และระดับสุขภาพจิตดีมาก ร้อยละ 7.14

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทยทั้งหมด 9 ปัจจัย พบว่ามีปัจจัยพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มี 5 ปัจจัยคือ เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, อายุงานและรายได้ต่อเดือน และปัจจัยพื้นฐานที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ฯ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มี 4 ปัจจัยคือวุฒิการศึกษา, ตำแหน่งงาน, ช่วงเวลาในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่ปฏิบัติ

สรุปผลการศึกษาได้ว่า เจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเครียดเล็กน้อย โดยปัจจัยพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มี 5 ปัจจัยคือ เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, อายุงานและรายได้ต่อเดือน

คำสำคัญ : ความเครียด ระดับความเครียด ความสัมพันธ์กับระดับความเครียด

¹ นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการชะลอวัยและฟื้นฟูสุขภาพ วิทยาลัยการแพทย์บูรณาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ABSTRACT

The purpose of this study was measure the stress level and correlation between the basic factors and stress level of personnels in Department of Clinical Pathology, A large university hospital in Thailand. The population were personnels of Department of Clinical Pathology, A large hospital university in Thailand. This study instruments were a questionnaire and an inventory for stress measurement for Thai people, which had a validity at 0.84. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean and chi-square

The result of this study were as follows :

1.65.31 % of the personnels in Department of Clinical Pathology, A large university hospital in Thailand had a low level of stress, 27.55 % had a normal mental health and 7.14 % had a very good mental health.

2.The result of correlation between 9 basic factors and stress level, There were significantly correlation among 5 factors; a) gender b) age c) marital status d) duration of employment and e) salary at 0.05 level. And there were not significantly correlation among 4 factors; a) education b) position c) working time and d) working unit at 0.05 level.

In conclusion, most of the personnels in Department of Clinical Pathology, A large university hospital in Thailand had a low level of stress. And the correlation between basic factors and stress level, There were significantly correlation among 5 factors; a) gender b) age c) marital status d) duration of employment and e) salary at 0.05 level.

Key words : Stress, Stress level, Correlation with stress level

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม วัฒนธรรม รูปแบบการดำรงชีวิต ทำให้ผู้คนต้องพบกับความกดดันมากมายหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การทำงาน หรือด้านครอบครัว จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับความเครียดทั้งที่เกิดจากภายนอกที่เป็นสิ่งแวดล้อม และภายในจิตใจของตนเอง แม้ว่าความเครียดที่เกิดขึ้นเป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระทบและช่วยให้มนุษย์มีชีวิตอยู่รอดมาได้ เป็นแรงผลักดันช่วยให้มนุษย์พยายามปรับตัวให้สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่จะช่วยพัฒนาการดำรงชีวิต แต่ลักษณะความเครียดที่เราพบเจอในโลกปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างจากโลกในสมัยก่อน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ต้องตกอยู่ภายใต้แรงกดดันและต้องพยายามปรับตัวเพื่อเอาตัวรอดมากขึ้น ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อระดับความเครียดของบุคคลนั้น ๆ

ความเครียดนั้นมีลักษณะการแสดงออกเป็นส่วนบุคคล ในเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเครียดต่อบุคคลหนึ่งอย่างมาก อาจไม่ก่อให้เกิดความเครียดต่อบุคคลหนึ่งหรืออาจมีความเครียดเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ไม่ว่าความเครียดนั้นจะมาจากสาเหตุใด หากเป็นความเครียดที่ก่อให้เกิด

ความกลัว ความวิตกกังวลและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก็ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ และส่งผลต่อสุขภาพร่างกายทั้งสิ้น

ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก เป็นภาควิชาที่มีความสำคัญในการให้บริการผู้ป่วยของโรงพยาบาลสังกัดคณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย เป็นหนึ่งในองค์กรที่อยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการให้บริการซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหน่วยงานทุกหน่วยงานจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ได้ และเพื่อให้เกิดความสอดคล้องและประสิทธิภาพตามวิสัยทัศน์ขององค์กร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้โรงพยาบาลสามารถเกิดการเดินหน้าต่อไปในทิศทางที่ต้องการได้ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องมีการปรับตัวและรวมถึงการมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น ความรับผิดชอบที่มากขึ้น ส่งผลกระทบเป็นความเครียดที่เพิ่มมากขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน สุขภาพ และรวมถึงคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระยะยาวด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าความเครียดเป็นปัญหาที่สำคัญ หากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องประสบกับความเครียดต่อเนื่อง ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงาน สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยผลจากการศึกษาครั้งนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งเป็นกำลังสำคัญขององค์กร ให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น รวมทั้งการมีระดับสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นด้วยซึ่งย่อมส่งผลดีต่อการให้บริการแก่ประชาชนต่อไป

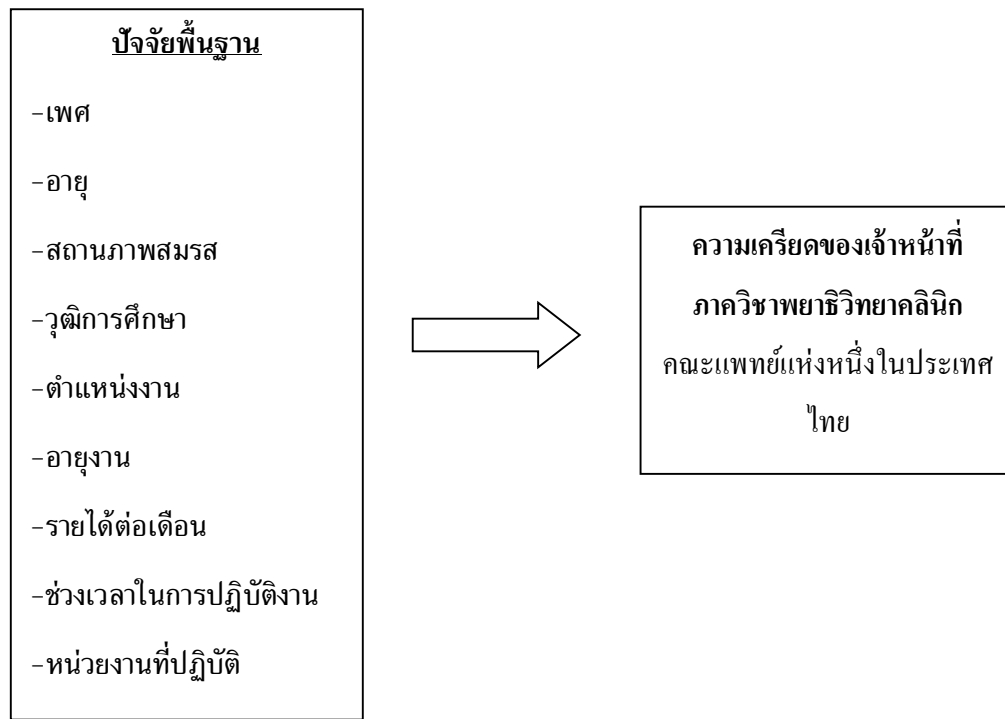
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวัดระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย
2. ทราบปัจจัยพื้นฐานที่อาจจะก่อให้เกิดความเครียดในเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทย
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่งในประเทศไทยให้มีการพัฒนาด้านสุขภาพที่ดีขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนของภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 115 คน

ตัวอย่าง (Sample) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาจำนวนของตัวอย่างที่จะสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ผลได้อย่างน่าเชื่อถือ จึงใช้การคำนวณจำนวนตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้วิธีคำนวณ จากสูตรของยามานะ $n = N / 1 + N(e)^2$

n =ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากร (115 คน)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ถ้ากำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 5 % จะใช้ค่า e คือ 0.05

ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 89 คน จากประชากรทั้งหมด 115 คน

เกณฑ์การคัดออกผู้ที่ไม่ส่งคืนแบบสอบถามและผู้ที่ไม่ตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดใช้เครื่องมือในการวิจัย คือแบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย (Thai Stress Test : TST) ที่ได้รับการพัฒนาโดย รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์สุชีรา ภัทรายุตวรรตน์ และคณะ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย โดยมีการเพิ่มเติม คำถามที่เป็นลักษณะข้อมูลทั่วไป แบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 14 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามแบบทดสอบความเครียดสำหรับคนไทย (Thai Stress Test : TST) มีจำนวนคำถาม 24 ข้อ ข้อที่ 1-12 เป็นคำถามด้าน Negative และข้อที่ 13-24 เป็นคำถามด้าน Positive

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน อายุงาน รายได้ต่อเดือนระยะเวลาในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่ปฏิบัติ โดยใช้การแจกแจงเป็นความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2) วิเคราะห์ระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยใช้แบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย (Thai Stress Test : TST)

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, วุฒิการศึกษา, ตำแหน่งงาน, อายุงาน, รายได้ต่อเดือน, ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่ปฏิบัติ กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทย์แห่งหนึ่งในประเทศไทยโดยใช้สถิติ chi-square

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแบบสอบถามที่ตอบกลับมาและมีความครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 98 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 115 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.22

ส่วนที่ 1 สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทย์แห่งหนึ่งในประเทศไทยพบว่าเจ้าหน้าที่ฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.47 อยู่ในช่วงอายุ 25-30 ปี ร้อยละ 33.67 สถานภาพโสดร้อยละ 59.18 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 78.57 ตำแหน่งงานกลุ่มงานห้องปฏิบัติการร้อยละ 83.67 อายุงานระหว่าง 1-10 ปีร้อยละ 47.96 รายได้ต่อเดือนโดยรวมอยู่ในช่วงรายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 37.76 ปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการร้อยละ 77.55 ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ ร้อยละ 54.08

ส่วนที่ 2 สรุปผลวิเคราะห์ระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทย์แห่งหนึ่งในประเทศไทย

จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ที่เป็นแบบวัดระดับความเครียดของคนไทย (Thai Stress Test : TST) เมื่อนำมาหาคะแนนและเทียบคะแนนแต่ละด้านกับตารางเมตริกของสุชีรา ภัทรายุตวรรตน์ และคณะ

พบว่าเจ้าหน้าที่ฯ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเครียดเล็กน้อย ร้อยละ 65.31 รองลงมาอยู่ในระดับสุขภาพจิตปกติ ร้อยละ 27.55 และระดับสุขภาพจิตดีมาก ร้อยละ 7.14ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทยทั้งหมด 9 ปัจจัย พบว่ามีปัจจัยพื้นฐานที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มี 4 ปัจจัยคือวุฒิการศึกษา, ตำแหน่งงาน, ช่วงเวลาในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่ปฏิบัติ และปัจจัยพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มี 5 ปัจจัยคือ เพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, อายุงานและรายได้ต่อเดือน โดยสามารถนำมาสรุปผลการศึกษาดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่าเพศชายมีแนวโน้มมีระดับความเครียดมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีระดับความเครียดเล็กน้อย ขณะที่เพศหญิงมีระดับสุขภาพจิตปกติ

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทยพบว่าช่วงอายุที่มีระดับความเครียดมากที่สุด คือ อายุ 26-35 ปี (มีระดับความเครียดเล็กน้อย) รองลงมาคืออายุมากกว่า 45 ปี (ระดับสุขภาพจิตปกติ) และช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี และอายุ 36-45 ปี (ระดับสุขภาพจิตดีมาก)

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่าสถานภาพโสด มีแนวโน้มระดับความเครียดมากกว่าสถานภาพอื่น ๆ โดยมีระดับความเครียดเล็กน้อย ขณะที่สถานภาพสมรสอื่น ๆ มีแนวโน้มระดับสุขภาพจิตปกติ

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุงานกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่าอายุงานน้อยกว่า 1 ปี และระหว่าง 1-10 ปี มีแนวโน้มมีระดับความเครียดมากกว่าอายุงานอื่น ๆ โดยมีความเครียดในระดับเครียดเล็กน้อย รองลงมาคืออายุงาน 20 ปีขึ้นไป มีระดับสุขภาพจิตปกติ และอายุงานระหว่าง 11-20 ปี มีระดับสุขภาพจิตดีมาก

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาคิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยแห่งหนึ่งในประเทศไทย พบว่ารายได้ต่อเดือนที่มีแนวโน้มมีระดับความเครียดมากที่สุดคือรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาทและ 30,001 - 40,000 บาท โดยมีระดับความเครียดเล็กน้อย รองลงมาคือรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท มีแนวโน้มระดับสุขภาพจิตปกติ ขณะที่รายได้ต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาทมีแนวโน้มระดับสุขภาพจิตดีมาก

สรุปผลการวิจัย

เจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเครียดเล็กน้อย และผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทยทั้งหมด 9 ปัจจัย พบว่าปัจจัยพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มี 5 ปัจจัยคือเพศ, อายุ, สถานภาพสมรส, อายุงาน และรายได้ต่อเดือน และปัจจัยพื้นฐานที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มี 4 ปัจจัยคือวุฒิการศึกษา, ตำแหน่งงาน, ช่วงเวลาในการปฏิบัติงานและหน่วยงานที่ปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลของการศึกษาระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทยนำมาอภิปรายเพื่อเป็นการขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลวิเคราะห์ระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทยพบว่าเจ้าหน้าที่ฯ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีความเครียดเล็กน้อย ร้อยละ 65.31 สอดคล้องกับผลการศึกษาความเครียดของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4-6 ของสุวรรณฯ สัมประสงค์และผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสถานีอนามัยจังหวัดอุดรดิตถ์ของลัดดา เหล็กมัน ซึ่งใช้เครื่องมือในการศึกษาเดียวกันคือแบบวัดความเครียดของคนไทย (Thai Streets Test: TST) พบว่านักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4-6 ส่วนใหญ่มีระดับความเครียดเล็กน้อย ร้อยละ 47.00 และบุคลากรสังกัดสถานีอนามัย จังหวัดอุดรดิตถ์ส่วนใหญ่มีระดับความเครียดเล็กน้อย ร้อยละ 43.12 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเครียดที่พบในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือสภาวะแวดล้อมรอบตัว ส่งผลต่อความรู้สึก ความคิด อารมณ์ พฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของร่างกายและการดำรงชีวิต ความเครียดในระดับนี้เป็นสัญญาณเตือนว่ามีความเครียดมากกว่าปกติ ควรหาสาเหตุและจัดการหรือแก้ไขสาเหตุนั้น

ส่วนที่ 2 ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ภาควิชาพยาธิวิทยาคลินิก คณะแพทยฯแห่งหนึ่งในประเทศไทย

2.1) เพศจากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าเพศมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้น โดยเพศชายมีระดับความเครียดมากกว่าเพศหญิง อาจจะเป็นเพราะว่าเพศชาย มีบุคลิกเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เป็นเพศที่เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหาร แต่ในปัจจุบันนี้เพศหญิงมีบทบาทในการทำงานมากขึ้นและก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้างานมากขึ้น จึงอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือปัญหาทางสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา แต่ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่เคยศึกษามา เช่น การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ของภารดี คำมาที่ผลการศึกษาสรุปว่าเพศที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียด

2.2) อายุ จากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าอายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้น พบว่าช่วงอายุที่มีระดับความเครียดมากที่สุดคือ 26-35 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด อาจจะมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่ในกลุ่มนี้มีหน้าที่และลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายใกล้เคียงกัน แต่ผลสำเร็จของงานอาจมีความแตกต่างกัน จึงมีการแข่งขันและความกดดันที่ก่อให้เกิดความเครียดได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมจิตต์ อุดมศรี (2536) ที่สรุปว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุต่างกันมีคะแนนความเครียดที่แตกต่างกัน

2.3) สถานภาพสมรส จากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้น โดยเจ้าหน้าที่โสดมีระดับความเครียดมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่มีสถานภาพอื่น ๆ อาจมีสาเหตุมาจาก เจ้าหน้าที่โสดมีการทำงานอย่างทุ่มเทเต็มที่ให้กับงาน เมื่อทำงานอย่างสุดความสามารถย่อมมีความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน แต่ภายใต้กฎระเบียบของการทำงาน และความกดดันเดียวกัน เจ้าหน้าที่โสดอาจต้องเผชิญหน้ากับความเครียดโดยลำพัง ไม่ได้รับกำลังใจหรือคำแนะนำจากครอบครัวเพียงพอ จึงส่งผลต่อความเครียดที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิษญา แก้วสระแสน (2560) ที่อธิบายไว้ว่า พนักงานที่มีสถานภาพโสด มีระดับความเครียดมากกว่าสถานภาพอื่น ๆ

2.4) วุฒิการศึกษา จากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าวุฒิการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวุฒิการศึกษามีความเหมาะสมและการปฏิบัติงานนั้นต้องอาศัยการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง ทั้งยังปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทำให้มีระดับความเครียดไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่เคยศึกษามา เช่นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ของภารดี คำมาซึ่งสรุปผลว่าวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียด

2.5) ตำแหน่งงาน จากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าตำแหน่งงานไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้นอาจเป็นเพราะว่าทั้งตำแหน่งงานกลุ่มงานห้องปฏิบัติการและกลุ่มงานธุรการมีการมอบหมายงานให้เจ้าหน้าที่ตรงตามความสามารถและเหมาะสม มีความชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่ระบุไว้ในแต่ละตำแหน่งงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจในบทบาทความรับผิดชอบของตนเองอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของฐาปนี ว่างานนท์ (2556) ว่าพนักงานที่มีปัจจัยด้านบทบาทและหน้าที่ในองค์กรที่แตกต่างกัน มีระดับความเครียดไม่แตกต่างกัน

2.6) อายุงานจากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าอายุงานมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีอายุงานอยู่ในช่วงน้อยกว่า 1 ปี และช่วง 1-10 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่เริ่มทำงานเป็นผู้ใหญ่และต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ จึงทำให้มีระดับความเครียดที่มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยความเครียดในงานและคุณภาพชีวิตของพยาบาลห้องผ่าตัด ของอาจารย์ ศิริ

2.7) รายได้ต่อเดือนจากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่ารายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้นเนื่องจากสภาวะการดำรงชีวิตในปัจจุบัน มีค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายต่างๆ สูงมากขึ้นความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมีเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ของเจ้าหน้าที่มีผลต่อความสามารถในการ

จับจ่าย ทั้งส่วนบุคคล ครอบครัวและการมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับบุคคลอื่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของภารดี คำมา ที่การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีรายได้ต่างกันมีระดับความเครียดแตกต่างกัน

2.8) ช่วงเวลาในการปฏิบัติงานจากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าช่วงเวลาในการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้น อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ได้รับตารางการปฏิบัติงานล่วงหน้า แม้จะต้องมีการปฏิบัติงานล่วงเวลาบ้างแต่ก็มีความยืดหยุ่นในการแลกรอบของการปฏิบัติงานได้ อีกทั้งยังมีการจัดสรรจำนวนเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในแต่ละช่วงเวลา แต่ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิ พุ่มแพ่ง (2558) ที่พบว่าปัจจัยด้านความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานของพยาบาลเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียด เนื่องจากพยาบาลต้องปฏิบัติงานเป็นเวรผลัดตลอด 24 ชั่วโมง และมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น

2.9) หน่วยงานที่ปฏิบัติ จากผลการวิเคราะห์ที่สรุปว่าหน่วยงานที่ปฏิบัติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดนั้น อาจเป็นเพราะไม่ว่าจะเป็นหน่วยห้องปฏิบัติการ หน่วยเจาะเลือดหรือสำนักงานนั้นมีจำนวนงานที่มีปริมาณมากและมีความเร่งรีบของงานไม่แตกต่างกัน อีกทั้งหน่วยงานทั้งหมดนี้ มีการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับงาน มีสภาพแวดล้อมที่เสียง อุ่นหภูมิ และมาตรการความปลอดภัยไม่ต่างกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฐาปณี วังกานนท์ ที่พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างและบรรยากาศองค์กรแตกต่างกัน มีความเครียดไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวัดระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งสามารถสะท้อนถึงระดับความเครียดขององค์กรได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความเครียดของบุคคลมีสาเหตุที่แตกต่างกัน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ การศึกษาระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ฯ ครั้งนี้ เป็นเพียงการวัดระดับความเครียดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ดังนั้นจึงควรที่จะมีการวัดระดับความเครียดอย่างสม่ำเสมอปีละ 2-3 ครั้ง เพื่อเป็นการติดตามและดูแลแนวโน้มระดับความเครียดของเจ้าหน้าที่ฯ เพื่อนำผลที่ได้มาวางแผนทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเจ้าหน้าที่ฯ ให้ดียิ่งขึ้น และการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความเครียดโดยศึกษากับปัจจัยพื้นฐานเบื้องต้น จึงควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดเพิ่มเติม เพื่อการวางนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ฯ ต่อไป

บรรณานุกรม

- สมจิตร อุดมศรี. ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศรีนครินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.
- สุวรรณ สีสัมประสงค์. การศึกษาความเครียดของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4-6. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552
- ลัดดา เหล็กมัน. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสถานีอนามัย จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2550
- สุพรรณี พุ่มแพง. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลตติยภูมิ. วารสารเกื้อการุณย์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558. หน้า 140
- พิชญ์ แก้วสระแสน. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำงาน ความเครียด และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานคร. Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2560 หน้า 1042
- อาจารย์ ศิริ. ปัจจัยความเครียดในงานและคุณภาพชีวิตของพยาบาลห้องผ่าตัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2552
- ฐานันท์ วัฒนานนท์. ปัจจัยด้านการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี. 2556
- ภารดี คำมา. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 2548